

вало да припечелват нещо за съществуването на себе си и своите семейства.

И това важи не само за миналите векове и за Европа като цяло. То важи в значителна степен и за по-нови исторически времена, включително и за нашата страна. Както се отбелязва в някои публикации, "Само в Карнобат е имало 100 цигани, които са разигравали мечки, организирали борби с тях. От Карнобат са известни дресировачи на майmunки, които танцували, събирали пари... Дядо Стойчо Желев от Карнобат разказва: "От 18-годишен започнах да придружавам баща си в обиколките му с маймуни. Ние ходихме в Одеса, откъдето купувахме майmunки по 50-100 лв. едната. За 1-2 месеца ги дресирахме. Моята майmunка стреляше, свиреше на цигулка, биеше барабан и събираше пари в шапка. Почти няма град в България, където да не съм бил. Обиколихме и много градове в Европа." ⁴⁶

Въведеният тук подход на обяснение на ромската миграция по европейските земи важи с пълна сила за всички региони на континента. Той обаче не ни дава обяснение защо два от регионите на Европа държат преднина по ромско присъствие. Струва ми се, че отговорът на този въпрос изисква да се вземат под внимание поне три съществени съображения.

Първо. По време на масовите ромски заселвания в Европа балканските и средноевропейските държави не се различават коренно (икономически, политически и духовно) от западноевропейските, за да се допуска, както това се прави понякога (макар и почти винаги неофициално), че помасовото насочване и заселване на цигани в тях следва да се обясни с тяхната изостаналост.

Второ. По време на масовите ромски заселвания в Европа във въпросните региони (и особено в Балканския) са протичали различни процеси, които са дали отпечатък както върху темпа и характера на циганската миграция, така и върху нагласите тя да бъде разбрана и приета от населението. Става дума за процеси и събития, които ако не изцяло, то поне по широта и дълбочина, а оттам и по отзвук в бита, ду-

⁴⁶ Д. Генов, Т. Тайров, В. Маринов. Цит. съч., с. 11.